

størrelsen af de investeringer, som det pågældende leverandørselskab har foretaget i forhandlerens anlæg.

Der forhandlede efter afsigelsen af denne kendelse mellem monopoltilsynet og selskaberne om fastsættelse af fremtidige vilkår, og disse forhandlinger resulterede i, at monopoltilsynet den 6. juli 1982 meddelte selskaberne et nyt pålæg. Monopoltilsynet søgte ved dette pålæg at afbøde de værste skadevirkninger for den fri konkurrence af monopolankenævnets godkendelse af betingelser om 10 års uopsigelig, bl.a. således at nye investeringer i en aftalt uopsigelsesperiode ikke skulle kunne føre til en ny uopsigelsesperiode i forlængelse af den tidligere aftalte, og således at kun investeringer i det faste anlæg, men ikke driftstilskud, skulle kunne begrunde uopsigelig.

Også dette pålæg blev af leverandørselskaberne indbragt for monopolankenævnet, der i kendelse af 26. november 1982 i det væsentlige gav selskaberne medhold.

Ankenævnets kendelse af 26. november 1982 er gengivet i Monopoltilsynets Meddelelser 1982 s. 779-802.

På grundlag af monopolankenævnets kendelser har monopoltilsynet den 10. december 1982 fastsat de nugældende bestemmelser vedrørende forhandler- og forpagtningskontrakter for salg af motorbrændstoffer m.v. Disse bestemmelser er gengivet som bilag 3.

Tilsvarende bestemmelser er siden fastsat for så vidt angår de leverandørselskaber, der ikke var omfattet af de foran nævnte pålæg.

5. Sideløbende med den foran nævnte sagsbehandling for de danske monopolmyndigheder er der af EF-Kommissionen udarbejdet forordning nr. 1984/83 af 22. juni 1983 om anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 3, på kategorier af eksklusive købsaftaler. Denne forordning indeholder dispensationer (gruppefritagelser) fra kartelforbudet i traktatens artikel 85 og fastsætter i afsnit III særlige bestemmelser om aftaler om tankstationer. Det fremgår heraf bl.a., at det er tilladeligt at indgå eksklusive købsaftaler gældende for motorbrændstoffer i op til 10 år, men det forudsættes ifølge forordningens artikel 14, at leverandøren ikke uden saglig grund over for en videreforsandler anvender priser eller salgsbetingelser, der er mindre fordelagtige end dem, der anvendes over for andre videreforsandler i samme distributionsled, samt at det ikke i urimelig grad vanskeliggøres for andre leverandører at få adgang til de forskellige distributionsled.

Endvidere er det udtalt i forordningen, at det ikke strider mod forordningens målsætning, der som medlemsstaterne ved retsfor skrifter eller ved andre foranstaltninger fastsætter den samme øvre tidsmæssige grænse for videreforsandlerens eksklusive købsplicht i aftaler vedrørende tankstationer, men samtidig foreskriver en kortere tilladt aftaleperiode enten i almindelighed eller afpasset efter omfanget af leverandørens ydelser, idet forordningen blot fastlægger de yderste tidsmæssige grænser for indgåelse af aftaler om tankstationer.

6. Det er forslagsstillernes opfattelse, at de nugældende bestemmelser for benzinformidlerkontrakter, der er fastsat på grundlag af monopolankenævnets kendelser, i urimelig grad er til skade for den fri konkurrence, idet de dels indebærer, at benzinformidlerne – såvel de selvejende forhandlere som forpagtere/lejere – er afhængige af og bundet til leverandørselskaberne og de af selskaberne udpegede underleverandører af kioskvare, reservedele m.v., og dels, at mulighederne for etablering af nye leverandørselskaber er urimeligt indskrænket.

Forslagsstillerne lægger med hensyn til de selvejende benzinformidler navnlig vægt på, at de nugældende regler, hvorefter modernisering og materielanskaffelse på benzinsalgsstederne finansieres af leverandørselskaberne på grundlag af uopsigelsesaftaler, medfører, at forhandlerne aldrig får mulighed for at frigøre sig, dels fordi der i en så lang kontraktperiode nødvendigvis må ske yderligere nyanskaffelser med deraf følgende forlængelse af uopsigelsesperioden, og dels fordi de nugældende regler ikke tillader frigørelse i forbindelse med ekstraordinær indfrielse af et gældsforhold.

Med hensyn til forpagterne/lejerne lægger forslagsstillerne vægt på, at de nugældende regler gør disse urimelig afhængige af det leverandørselskab, der ejer salgsanlægget, idet leverandørselskabet kan opsiges kontrakten med relativt kort varsel uden pligt til at overtage forpagterens/lejerens materiel og uden pligt til at godtgøre forpagteren/lejerens værdien af den oparbejdede kundekreds. Dette giver selskabet et pressionsmiddel, der gør forpagterens/lejerens forhandlingsposition urimelig svag.

Hertil kommer, at det er fastslået ved flere nylig afsagte domme af østre landsret, at den almindelige beskyttelse mod urimelige aftalevilkår og aftaler i strid med redelig handlemåde i henhold til aftalelovens § 36 ikke kan anvendes til fordel for benzinformidler som følge af, at der ved monopolmyndighedernes mellemkomst er sket en regulering